

Co słyhać w polskiej paleontologii?

Sprawozdanie z konferencji naukowej *Młodzi w paleontologii* próbą odpowiedzi

W dniu 16 marca 2009 r. na Wydziale Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu, znanego m.in. z preżnych badań paleontologicznych, „Sesji Krasiejwskich” czy debaty wokół „Masowych wymierań w historii Ziemi”, odbyła się konferencja naukowa zatytułowana *Młodzi w paleontologii*.

Spotkanie zostało zorganizowane przez Studenckie Koło Naukowe Paleontologów *Paradoxides*, Zakład Stratygrafii i Paleontologii UŚ oraz dziekana Wydziału Nauk o Ziemi UŚ z okazji obchodów 35-lecia wydziału.

Udział w nim wzięło 28 młodych badaczy reprezentujących różne stopnie kariery naukowej, począwszy od doktorantów, poprzez magistrantów, skończywszy na studentach studiów zawodowych, a także co godne uwagi, udział wzięła jedna licealistka. Prelegenci reprezentowali różne ośrodki akademickie oraz badawcze, w tym Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, Wydział Przyrodniczo-Techniczny Uniwersytetu Opolskiego, Wydział Biologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Instytut Paleobiologii PAN w Warszawie, Instytutu Paleobotaniki PAN w Krakowie oraz Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego. Można więc stwierdzić, że w konferencji uczestniczyli reprezentanci większości czołowych branżowych placówek badawczych w Polsce. Warto wspomnieć, że wśród słuchaczy nie zabrakło pracowników i władz Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, a także studentów oraz amatorów paleontologii z całego kraju.

Prolog, czyli od pomysłu do realizacji

Sam pomysł organizacji konferencji narodził się jesienią ubiegłego roku w toku luźnej dyskusji podczas jednego z wyjazdów terenowych w malownicze okolice Dzikowca

Kłodzkiego. Celem zaplanowanego spotkania było stworzenie możliwości publicznej prezentacji swoich zainteresowań naukowych młodym adeptom paleontologii. Na ogół konferencje skierowane do młodych badaczy mają bardzo szeroki charakter interdyscyplinarny, co zresztą uważane jest za ich główny atut. Mimo, iż są one niezwykle wartościowe, to jednak w naszym odczuciu zbyt szeroka tematyka tego rodzaju spotkań raczej nie sprzyja realnej wymianie poglądów. Jak dotychczas nie zostały podjęte tego rodzaju inicjatywy, a zatem niniejsza impreza miała pomóc zapełnić tę lukę. Jedną z ambicji autorów, spełnioną, było zebranie wszystkich osób potencjalnie zainteresowanych zaprezentowaniem siebie i wysłuchaniem innych, nie narażając ich przy tym na dodatkowe koszty. Zapewnia to bowiem obieg informacji pomiędzy różnymi placówkami badawczymi i akademickimi, a także integrację umożliwiającą przedyskutowanie własnych zainteresowań i poglądów z kolegami i koleżankami z branży. Co więcej, sprzyja zawieraniu nowych znajomości, szczególnie istotnych w kontekście ewentualnej współpracy w przyszłości. Kolejnym założeniem, również zrealizowanym, było zorganizowanie konferencji w całości przez ludzi młodych, jednak skierowanej do wszystkich zainteresowanych, tak żeby każdy mógł usiąść na widowni, dowiedzieć się czegoś nowego i zabrać głos w dyskusji, czując się pomocnym i potrzebnym.

Młodzi w akcji

W trakcie czterech sesji naukowych wygłoszono 19 z 22 zgłoszonych referatów. Wystąpienia te, podczas sesji plenarnej otwierającej konferencję, zostały uświetnione przez dwa zamówione referaty. Pierwszy z nich wygłoszony przez dr. Leszka Marynowskiego, adiunkta w Katedrze Geochemii, Mineralogii i Petrografii WNoZ UŚ, dotyczył najstarszych znanych biomolekuł roślinnych zachowanych w środkowojurajskim drewnie z okolic Częstochowy. Drugi z kolei, autorstwa dr. Michała Zatonia, adiunkta w

Ryc. 1. Uczestnicy konferencji. Fot. W. Krawczyński

Zakładzie Stratygrafii i Paleontologii WNoZ UŚ, był poświęcony unikalnym znaleziskom kapsulek jajowych ślimaków, zachowanych we wnętrzu skorupki małży pochodzących z dolnojurajskich osadów z obrzeżenia Gór Świętokrzyskich.

Do ciekawszych wystąpień należał referat Przemysława Gorzelaka oraz Łukasza Rakowicza, dotyczący śladów drapieżnictwa ryb pancernych z rzędu *Rhenanidów* na liliowcach pochodzących ze środkowego dewonu Gór Świętokrzyskich. Problem rewolucji morskich został obszerniej poruszony przez Tomasza Borszcza w kontekście ewolucji jeźowców. Na uwagę zasługiwał też referat Grzegorza Sadloka, prezentujący spektakularne tropy stonogów z górnego kambru Wiśniówki Wielkiej w Górach Świętokrzyskich. Natomiast Grzegorz Niedźwiedzki przedstawił interesujące ichnozespoły kręgowcowe, pochodzące z utworów pstręgo piaskowca Gór Świętokrzyskich. Nie mogło również zabraknąć akcentu związanego z niezwykle odkryciem „smoka” oraz gadów ssakokształtnych, dokonany przez zespół prof. Jerzego Dzika w Lisowicach koło Lipia Śląskiego. Referat wygłoszony przez Aleksandrę Skawinę oraz Grzegorza Niedźwiedzkiego dotyczył głównie problemów taksonomii oraz paleoekologii słodkowodnych małży pochodzących z niniejszego stanowiska, co świadczy o jego kompleksowym opracowywaniu. Unikalne znalezisko organicznych pozostałości po tentakulitach zaprezentowała Agata Jarzynka przy okazji omawiania badań palinologicznych przeprowadzonych na rdzeniach wiertniczych, pochodzących z górnego dewonu oraz dolnego karbonu Pomorza Zachodniego. Michał Rakociński zaprezentował z górnego dewonu Gór Świętokrzyskich spektakularne przykłady fauny napławionej pośmiertnie do pustych muszli głowonogów. Poza tym Ewelina Borcuch przedstawiła zalety metody graficznej korelacji w stratygrafii, natomiast Zofia Dubicka zaprezentowała praktyczne wykorzystanie biostratygrafii otwornicowej na przykładzie osadów górnokredowych odsłaniających się w kamieniołomie cementowni *Chełm*. Magdalena Łukowiak przedstawiła zróżnicowanie igieł gąbek w kontekście ich taksonomii. Rafał Lach oraz Zuzanna Wawrzyniak zaprezentowali zespół faunistyczny kry łukowskiej, nawiązując równocześnie do jej genezy oraz miejsca źródłowego znajdującego się prawdopodobnie na Litwie.

W trakcie sesji poświęconej kręgowcom Dawid Surmik przedstawił pochodzące z osadów wapienia muszlowego enigmatyczne znalezisko prawdopodobnie najstarszego znanego na Śląsku przedstawiciela ichtiozaurów, a Katarzyna Lech omówiła anatomię pasa barkowego cyklotozaurów pochodzących z górnego triasu Krasiejowa w kontekście ich trybu życia. Natomiast Dawid Mazurek omówił znaleziska ryb kostnoszkieletowych z górnej kredy kamieniołomu Odra w Opolu. Kinga Modlińska oraz Dagmara Szaron zaprezentowały historię oraz perspektywy badań graptolitów w sylurze Polski. Jednakże tematyka niniejszej konferencji nie zamknęła się tylko i wyłącznie na obszarze naszego kraju, bowiem Dagmara Żyła w niezwykle barwnej prezentacji omówiła bardzo bogaty zespół owadów pochodzący z gór Karatau w Kazachstanie. Ponadto dane na temat pierwszych szkarłupni przedstawił Krystian Koniecznyński, z kolei Sylwia Machocka, Dawid Trzęsiok oraz Tomasz Brachaniec porównali dane na temat unikatowych stanowisk karbońskich amerykańskiego Mazon Creek oraz Porąbka-Klimontów w Sosnowcu. Na zakończenie najmłodsza uczestniczka, Justyna Słowiak,

omówiła najnowsze koncepcje filogenetyczne dotyczące powstania oraz wczesnej ewolucji ptaków.

Tematyka tych wystąpień, po konfrontacji z publikowaną przez polskich paleontologów literaturą, nasuwa wniosek, że podczas konferencji zaprezentowano niezwykle szerokie spektrum zainteresowań badawczych paleontologów, odpowiadające współczesnym trendom zarówno w kraju, jak i z granicą.

Godny podkreślenia jest fakt, że niemal po każdym wystąpieniu miały miejsce ożywione dyskusje, które często toczyły się również w kularach, w trakcie przerw na kawę, a także podczas wieczornego spotkania integracyjnego.

Epilog, czyli co dalej?

Jedną z najważniejszych refleksji pokonferencyjnych jest fakt, iż podjęta inicjatywa okazała się strzałem w dziesiątkę. Sądzymy, że brak podobnych imprez w kraju zaowocował niespotykaną frekwencją oraz pozytywnym oddźwiękiem ze strony młodzieży akademickiej, ale także doświadczonych badaczy, zarówno prelegentów, jak i słuchaczy. Pozwala to sądzić, że cykliczna kontynuacja spotkań młodych paleontologów ma sens. Co więcej, celowy wydaje się przechodni charakter spotkań, dzięki czemu promując ideę w różnych placówkach badawczych na terenie całego kraju istnieje możliwość włączania w nią coraz to nowszych uczestników, ustanawiając ten dzień ważnym w kalendarzu każdego, szczególnie młodego paleontologa. Mając na uwadze bardzo aktywny udział w niniejszej konferencji doktorantów, skupionych przy Środowiskowym Studium Doktoranckim GEOBIOS, w trakcie dyskusji podsumowującej spotkanie padła propozycja, aby kolejna impreza odbyła się w Instytucie Paleobiologii PAN w Warszawie, zgodnie z wcześniej przytoczonymi założeniami. W związku ze wstępną akceptacją pomysłu, służąc radom i wsparciem, gratulujemy przyszłym organizatorom determinacji i życzymy wszelkiej pomyślności. Do zobaczenia za rok w Warszawie!

Podziękowania

Korzystając z okazji kierujemy serdeczne podziękowania wszystkim, którzy przyczynili się do urzeczywistnienia niniejszej inicjatywy. W szczególności swą gościnność wyrażamy władzom wydziału będącego gospodarzem, dziekanom — prof. dr. hab. Adamowi Idziakowi oraz prof. dr. hab. Edwardowi Głuchowskiemu za uroczyste otwarcie spotkania oraz wyjątkową życzliwość okazaną na każdym etapie realizacji przedsięwzięcia. Nie mniej serdeczne podziękowania kierujemy do pracowników wydziału, w szczególności dr. Michała Zatonia i dr. Leszka Marynowskiego, za podjęcie się przygotowania wystąpień inauguracyjnych, wzorowo ocenionych przez wszystkich słuchaczy. Dziękujemy także prof. dr. hab. Grzegorzowi Rackiemu, prof. dr. hab. Piotrowi Węgięrkowi, dr. Pawłowi Filipiakowi, dr. Mariuszowi Salamonowi, dr. Wojciechowi Krawczyńskiemu, Grażynie Kisiel, dr. Ryszardowi Chybiorzowi, Ewie Budziszewskiej-Karwowskiej, Waldemarowi Bardzińskiemu oraz wielu niewymienionym z nazwiska za uświetnienie tego dnia swoją obecnością oraz za pouczający głos w dyskusji. Wdzięczni jesteśmy także dr. Wojciechowi Krawczyńskiemu i Sławomirowi Warzecha za wykonanie i udostępnienie fotografii, ubarwiających wspomnienia konferencyjne.

Michał Rakociński & Tomasz Borszcz